

Effects of Morphological Complexity on Phonological Output Deficits in Fluent and Nonfluent Aphasia

Susan E. Kohn, Janis Melvold 2000.

1. Afázia és fajtái

- Afázia: nyelvi feldolgozás és produkció zavara
- Főbb típusok
 - Fluens: folyamatos beszéd de grammatikailag sokszor hibás
 - Nonfluens: lassú, nehézkes beszéd, grammatikai morféma elhagyása
 - Paragrammatikus vs. agrammatikus:
 - Para: helyettesítés, hozzátoldás
 - A: elhagyás

2. Morfológiai komplexitás

- Szimpla szavak: egyetlen morféma, nincs belső morfológiai szerkezet (pl. *asztal*, *fut*).
- Komplex szavak:
 - Deriváció: lexikai új szót hoz létre (pl. *futás*, *olvasó*) → a képzett alakot egy egységként tároljuk
 - Inflexió: nyelvtani viszonyokat fejez ki (pl. *futok*, *futottak*) → a tö és a toldalék külön tárolva

3. Lexikális-fonológiai modell

1. szint: itt a szó absztrakt, alulspecifikált fonológiai formája aktiválódik a mentális lexikonból

- csak a megkülönböztető, nem redundáns fonológiai jellemzők vannak tárolva (pl. hogy egy hang zöngés-e)

2. szint: itt történik a teljes fonológiai kódolás: a szót hangokra, szótagokra bontjuk, kiegészítjük a redundáns jellemzőkkel

- itt kerülnek sorra a morfofonológiai szabályok is: pl. hogyan változik meg egy tő a toldalékolás hatására
- ez a szakasz előkészíti a szót az artikulációra, vagyis arra, hogy ténylegesen kimondjuk
- az inflexió nagyobb kognitív terhelést jelent
- első szint: előhívás
- második szint: fonológiai tervezés

4. Kísérlet: alanyok és dizájn

- Résztvevők: 4 afáziás beszélő (angol anyanyelvű), 2-2
- Szóismétléses feladat

Target	BD	JW	RD	ED
refrigerate	frɪ-tʃə-ret	frɪ-dʒə-ret	rɪ-tʃə-fret	correct
cafeteria	tæ-fi-ər	correct	correct	tæ-fə-kər
tack	tækt	tæt	correct	kæk
maternity	correct	tər-nə-ti	ma-te-ri	ma-tər-di-ti
bell	ɛl	correct	vɛl	correct
snail	snɪl	correct	nel	correct
sincere	ʌn-sɪr	correct	sɪn-sərs	correct
cartoon	dər-tʌrn	correct	kər-stʌn	tər-tʌn

5. Eredmények

- szimpla szavak: minden résztvevő jól teljesített
- komplex szavak: 3 beszélőnek jelentős nehézségei voltak az inflexióval

	BD	JW	RD	ED
-er ($n = 30$) ⁸	.73	.63	.63	1.0
-s, -ed, -ing ($n = 27$)	.52	.26	.29	.67
	BD	JW	RD	ED
Regular past ($n = 10$)	.22	.20	.60	.90
Prefixed past ($n = 10$)	.00	.10	.40	.80

	BD	JW	RD	ED
Irregular past ($n = 10$)	.90	.90	.90	1.0
Regular past ($n = 10$)	.60	.50	.66	.90
Irregular plural ($n = 10$)	1.0	1.0	.78	.90
Regular plural ($n = 10$)	.90	.90	.23	.80

	BD	JW	RD	ED
Prefixes (<i>mis-sub-un</i> ; $n = 30$)	.23	.57	.43	.70
Suffixes (<i>ize,ness,less</i> ; $n = 30$)	.63	.61	.46	.73

6. Következtetések a modellre és a módszertanra vonatkozóan

- a beszélők célzottan ép beszédszervekkel rendelkező, dizartria nélküli személyek voltak → úgy és azt artikulálták, amit a mentális lexikonban kódoltak
- ha hiányos, elmaradozó volt az artikuláció, az nem azért van, mert jól kódoltak, de nem tudják kimondani, HANEM pontosan artikulálták azt, amit kódoltak, tehát a kódolás volt hiányos
- **az atipikus beszélők szerepe:** új aspektus, több tesztelhetőségi lehetőség (nem csak a *mi hogy van* szempont, hanem *mi hol romlik el, tehát mi hogy van*)